

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาปัจจุบันได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบของกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งระบบดังกล่าวมีรายละเอียดตัวบ่งชี้ เกณฑ์ และการดำเนินการปรากฏในเอกสารคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้นสังกัดต้องประกอบด้วยระบบและกลไกที่สามารถควบคุมดูแลติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาในระดับสาขาวิชา ทั้งด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ด้านกิจกรรมการวิจัย การบริการชุมชน ตลอดจนการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สัมพันธ์และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยระบบกลไกดังกล่าวต้องกำหนดบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาและต้นสังกัดที่ชัดเจนมีการเชื่อมโยงการดำเนินงานอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2550)

การดำเนินการด้านการประกันคุณภาพ เป็นกระบวนการที่จะทำให้อุบลนครทุกคนมีส่วนร่วมดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบายของผู้บริหาร โดยได้กำหนดให้ระบบประกันการศึกษากลายเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบงานทุกด้านของมหาวิทยาลัย ในการจัดประชุมของบุคลากรในมหาวิทยาลัย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา และกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบนั้น ต้องชี้แจงให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยเข้าใจว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการช่วยกันพัฒนามหาวิทยาลัย ไม่ได้เป็นการเพิ่มภาระงานที่นอกเหนือจากงานปกติที่ปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ (กฤติยาภรณ์ ต้นปลา, 2552) ซึ่งการพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัยต้องอาศัยนโยบายที่ชัดเจน ความมุ่งมั่นของผู้บริหารและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในหน่วยงาน โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรก ซึ่งต่างก็ต้องเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาระบบที่เหมาะสมกับธรรมชาติและพัฒนาการของหน่วยงานและสอดคล้องกับมหาวิทยาลัย ซึ่งจะมีบางหน่วยงานที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการให้คำปรึกษาจากมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ในการดำเนิน

งานเรื่องการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของตนเองเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงและพัฒนางานมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) ในปี พ.ศ. 2557 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหน่วยย่อยของการอุดมศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิต บัณฑิตให้มีคุณภาพ จึงได้กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในระดับอุดมศึกษา โดยให้พิจารณาเพิ่มเติมระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) มาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานกำหนดให้มีการประกัน คุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร มาตรฐานระดับอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐาน กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับ สถาบัน โดยมีจำเป็นสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในทั้ง ระดับหลักสูตร คณะ และสถาบันดำเนินไปพร้อมกัน สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรครอบคลุมเรื่องการสอน เสริม พัฒนา นักศึกษา การวางระบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน จำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษาในระดับ บัณฑิต ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัยของคณาจารย์ สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องสมุดและ แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การดำเนินการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้ง คุณภาพบัณฑิต ซึ่งจะพิจารณาจากการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระ คุณภาพผลงานตีพิมพ์ และเผยแพร่ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สำนักมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งการที่จะให้การประกันคุณภาพทั่วทั้งองค์การ มีกระบวนการรักษาคุณภาพและปรับปรุงมาตรฐาน ที่ดียิ่งขึ้นตลอดเวลา นั้น ระบบการประกันคุณภาพจะเป็นเสมือนกลไกที่ทำงานทุกระบบและ ผู้ปฏิบัติทุกคนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีการนำ ระบบกลไกการบริหารการประกันคุณภาพ PDCA คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Check) และการนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุง (ACT) มาใช้ในการดำเนินงานนำไปสู่คุณภาพมาตรฐาน เพื่อเป้าหมายและประสิทธิผลในการพัฒนา องค์การในการสู่ความเป็นเลิศในอนาคต ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใน ปัจจุบันอาศัยแนวคิด ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต (Input-Process-Output) ซึ่งมุ่งเน้นการ

ประกันคุณภาพการศึกษาในเชิงกระบวนการ (Process Quality Assurance) อันหมายถึง การดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นสำคัญ โดยมีองค์ประกอบหลักเกี่ยวกับการดำเนินงานอยู่ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บุคลากร (Man) เครื่องมือ (Machine) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และวิธีการ (Method) ทั้งนี้ถือได้ว่าบุคลากรเป็นองค์ประกอบหลักประการหนึ่งที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและขั้นตอนในการประกันคุณภาพการศึกษาย่อมต้องอาศัยการมีส่วนร่วม (Participation) ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา นักวิชาการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่และบุคลากรสายสนับสนุนอื่นๆ เพื่อร่วมมือในการดำเนินงาน ปรับปรุงและพัฒนาองค์การการศึกษา (เนตรรุ่ง อยู่เจริญ, 2553) และการมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรทุกกลุ่มต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานครบทุกพันธกิจ จึงจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (กัญญาวีร์ สมนึก, 2557) นอกจากนี้การที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรยากาศสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาก็มีความสำคัญ ได้แก่ บรรยากาศสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เป็นบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่มองเห็นเป็นรูปแบบ เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติ สาธารณูปโภค สนามกีฬา สวนหย่อม บรรยากาศสภาพแวดล้อมการจัดการบริหาร เป็นสภาพแวดล้อมที่สร้างเสริมให้สมาชิกทุกคนร่วมกันทำงานอย่างมีความสุข มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหากัน การให้สวัสดิการ บรรยากาศสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เช่น การจัดการเรียนการสอนทั้งใน และนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา (กรมสามัญศึกษา, 2543) และยังรวมไปถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การสนับสนุนของผู้บริหาร ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน การเข้ารับการฝึกอบรม และสิ่งจูงใจในการทำงาน ล้วนส่งผลถึงการทำงานของบุคลากรในหน่วยงานทั้งสิ้นจะเห็นได้ว่าคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดและเป็นปัจจัยในการบริหารจัดการองค์กรและเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้กระบวนการบริหารจัดการดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมของบุคลากร ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งการจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่นั้นย่อมต้องอาศัยความมุ่งมั่น ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับและทุกคนโดยทั่วถึงกัน

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศพบว่า มีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา หลังจากผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิ กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับคณะวิชา มหาวิทยาลัยราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพในระดับคณะวิชาได้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด วาสนา สะอาด และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักคอมพิวเตอร์ และเครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักคอมพิวเตอร์ และเครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี คือ ผู้บริหารและนโยบาย การบริหารจัดการ และทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน และร่วมกันทำนายระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในได้ประมาณร้อยละ 76.2 และจากการศึกษาของพัฒน์พล แก้วยม (2557) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณ คือ ด้านความพร้อมของทรัพยากร ด้านวัฒนธรรมคุณภาพของหน่วยงาน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และสุภัทรา เอื้องวงศ์ และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับคณะวิชา มหาวิทยาลัยสยาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพในระดับคณะวิชาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารคณะ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และจากงานวิจัยของอมรพรรณ ประจันตวนิชย์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ตัวแปรแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวก และตัวแปรการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาได้รับอิทธิพลทางตรงจากการติดต่อสื่อสาร การรับรู้แรงสนับสนุนขององค์กร และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม สำหรับอิทธิพลทางอ้อมของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาได้รับจากตัวแปร บรรยากาศขององค์กร ผ่านการรับรู้แรงสนับสนุนขององค์กร และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรการติดต่อสื่อสาร โดยส่งอิทธิพลผ่านการรับรู้ แรงสนับสนุนขององค์กร และเจตคติต่อการมีส่วนร่วม อีกทั้งผู้วิจัยยังได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา อาทิเช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยการศึกษาพบว่า บรรารัถนา อังคประสาทชัย (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแรงจูงใจภายในลักษณะงานการประกันคุณภาพการศึกษา บรรยากาศองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ รังสิมา เมฆมงคล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของบุคลากรสายบริการ มหาวิทยาลัยนเรศวร จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรพยากรณ์ 4 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพ (KNOQA), บรรยากาศของหน่วยงาน (ATMOR), ความผูกพันต่อหน่วยงาน (COMI) และภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LEAD) และผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของเยาวทิภา นามคุณ และฤตินันท์ สมุทรทัย (2559) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ด้าน ได้แก่ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร และด้านปัจจัยสนับสนุน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารและนโยบาย การบริหารจัดการ ทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน ความพร้อมของทรัพยากร วัฒนธรรมคุณภาพของหน่วยงาน และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ได้ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา จะเห็นว่าปัจจัยแวดล้อมในการทำงานส่งผลต่อผลความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และจากการศึกษาตัวแปรส่งผ่านของผู้วิจัย พบว่า ตัวแปรส่งผ่านทำหน้าที่ส่งผ่านอิทธิพลจากตัวแปรอิสระไปยังตัวแปรตามหรือผลลัพธ์นั้นแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรต้นคือ ปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน ตัวแปรตามคือ ผลของประกันคุณภาพการศึกษา และตัวแปรส่งผ่านคือ การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมในการทำงานกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายวิชาการเป็นตัวแปรส่งผ่านและเห็นได้ว่างานวิจัยข้างต้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายใน ในระดับคณะหรือระดับสำนัก และระดับมหาวิทยาลัย แต่ยังไม่พบว่าการศึกษานี้ส่งผลในระดับหลักสูตร

จากที่กล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตร โดยจะทำการศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่าน ทั้งนี้ผลการศึกษานี้

จะช่วยส่งเสริมและเป็นแนวทางพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมในการทำงานกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายวิชาการเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับของปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน และการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้ผู้บริหารและประธานหลักสูตรนำผลที่ได้ไปบริหารจัดการ ปรับปรุงการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรของแต่ละหลักสูตรให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแวดล้อมในการทำงานกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายวิชาการเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายวิชาการของ 6 คณะมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะวิทยาการจัดการ รวมทั้งหมดจำนวน 417 ราย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกหลักสูตรของ 6 คณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ อาจารย์ประจำหลักสูตร 328 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน 4 ด้าน (X) คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร (X₁) ด้านความร่วมมือของผู้ร่วมงาน (X₂) ด้านการได้รับการฝึกอบรมหรือให้ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (X₃) และด้านสิ่งจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา (X₄)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (Y)

ตัวแปรส่งผ่าน คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรสายวิชาการในการดำเนินงานประกันคุณภาพระดับหลักสูตร (M)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร หมายถึง การจัดการศึกษาว่าหลักสูตรได้ดำเนินการเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร หมายถึง ผลการดำเนินการของหลักสูตรว่า เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การกำกับมาตรฐาน บัณฑิต นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และส่งสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ โดยให้คะแนนตามตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ จากข้อมูลผลคะแนนนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลโดย กองประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในปีการศึกษา 2558

การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการในกิจกรรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการบริหารเชิงคุณภาพทั้ง 4 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Plan) หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และวิธีการในการดำเนินงานและพัฒนาระบบคุณภาพ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการประกันคุณภาพ (Do) หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปร่วมในการนำแผนไปใช้ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติตามระบบหรือแนวทางที่วางเอาไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย รวมถึงการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ (Check) หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลงานที่ปฏิบัติ เพื่อดูว่าได้ดำเนินงานตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

4. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปร่วมในการแก้ไขปรับปรุงระบบ อันเนื่องมาจากระบบนั้นไม่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมายหรือเป็นการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานต่อไป

ปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สภาพรอบๆตัวหรือสภาพทั่วไป ที่เกี่ยวข้องหรือมีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร ภายในองค์กร ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป โดยปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาสงคราม ได้แก่

1. การสนับสนุนจากผู้บริหาร หมายถึง บุคคล หรือคณะบุคคลผู้ควบคุม กำกับ ดูแล องค์กร โดยความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร (Management Responsibility) ตามข้อกำหนดระบบบริหารคุณภาพ โดยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการที่จะนำแผนงานและแนวทางของตนให้เป็นที่ยอมรับด้วยความเต็มใจของบุคคลในหน่วยงาน สามารถสร้างการจูงใจทำงาน ประณีประนอม และประสานงาน ให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในงานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร

2. ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ได้มาร่วมงานเป็นทีม มีการปฏิสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่ขั้นของการวางแผนการปฏิบัติงาน ขั้นของการดำเนินงาน ขั้นของการประเมินผลการทำงาน และขั้นของการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งทุกคนมีเป้าหมายร่วมกัน มีการประสานงานและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการตัดสินใจร่วมกันและรับผิดชอบร่วมกันในการทำงาน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในงานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร

3. การได้รับการฝึกอบรมด้านการประกันคุณภาพ หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยผ่านการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อมุ่งให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และสามารถบรรลุเป้าหมายในงานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร

4. สิ่งจูงใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เช่น คำชมเชย การยกย่องให้เกียรติ ไปประกาศ

เกียรติคุณ โล่รางวัล โอกาสความก้าวหน้าในตำแหน่งและอื่นๆ ทั้งที่เป็นเงินและไม่เป็นเงิน เพื่อให้
บรรลุเป้าหมายในงานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร